

จิตวิทยา

การศึกษาเกี่ยวกับจิตหรือวิญญาณ การศึกษาพฤติกรรม
ของมนุษย์ในเชิงวิทยาศาสตร์ โดยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม
การกระทำ หรือกระบวนการคิด พร้อมๆ กับการศึกษาเรื่อง
สติปัญญา ความคิด ความเข้าใจ การใช้เหตุผล รวมทั้งเรื่อง
ของตน (Self) และเรื่องราวของบุคคลที่แสดงพฤติกรรมที่มุ่งเน้น
เรื่องการปรับตัวของบุคคล โดยนำการสังเกตและการทดลองมา
เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมความรู้มาใช้ในการศึกษา
อย่างเป็นระบบ เป็นการศึกษาที่เน้นเฉพาะพฤติกรรม
ที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์

จิตวิทยาพัฒนาการ

พัฒนาการเป็นกระบวนการพัฒนาของมนุษย์
ในทุก ๆ ด้านของชีวิตตั้งแต่จุดเริ่มต้นของชีวิต
จนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต การเปลี่ยนแปลง
ดังกล่าวเป็นไปอย่างต่อเนื่องทั้งในลักษณะของการเจริญ
งอกงามและการถดถอย ขึ้นอยู่กับ
ประสบการณ์ที่ได้รับ ซึ่งนำไปสู่ความมีวุฒิภาวะ

จิตวิทยาพัฒนาการ

จุดมุ่งหมายของจิตวิทยาพัฒนาการ

1. เพื่อการบรรยาย (Description)
2. เพื่อการอธิบาย (Explanation)
3. เพื่อการทำนาย (Prediction)
4. เพื่อการควบคุม (Control)

หลักของพัฒนาการ Principle of Development

อาร์โนลด์ จีเซลล์ ได้สรุปหลักพัฒนาการของมนุษย์ ไว้ดังนี้

1. พัฒนาการของมนุษย์มีทิศทาง (Principle of Directions)
2. พัฒนาการของมนุษย์มีลักษณะต่อเนื่อง (Principle of Continuity)
3. พัฒนาการของมนุษย์เป็นไปตามลำดับขั้น (Principle of Developmental Sequence)
4. พัฒนาการของมนุษย์ต้องอาศัยวุฒิภาวะและการเรียนรู้ (Principle of Maturation and Learning)
5. พัฒนาการของมนุษย์แต่ละบุคคลมีอัตราแตกต่างกัน (Principle of Individual Growth Rate)

ทฤษฎีจิตวิทยา

พัฒนาการ

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์

ซิกมันต์ ฟรอยด์

(Sigmund Freud)

เป็นนักจิตวิทยาชาวออสเตรีย เป็นผู้
ที่สร้างทฤษฎีจิตวิเคราะห์
(Psychoanalytic Theory)
ซึ่งเป็นทฤษฎีทางด้านการพัฒนา
Psychosexual โดยเชื่อว่าเพศ
หรือกามารมณ์ (sex) เป็นสิ่งที่มี
อิทธิพลต่อการพัฒนาของมนุษย์

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์

فروยด์แบ่งขั้นตอนพัฒนาการ

บุคลิกภาพของมนุษย์ออกเป็น 5 ชั้น

1. ชั้นปาก (oral stage) ช่วงแรกเกิดถึง 18 เดือนหรือวัยทารก
2. ชั้นทวารหนัก (anal stage) ช่วง 18 เดือน ถึง 3 ปี
3. ชั้นอวัยวะเพศ (phallic or oedipal stage) อายุอยู่ระหว่าง 3 ถึง 5 ปี
4. ชั้นแฝงหรือชั้นพัก (latency stage) อยู่ในช่วง 6 ถึง 12 ปี
5. ชั้นสนใจเพศตรงข้าม (genital stage) วัยนี้เป็นวัยรุ่นเริ่มตั้งแต่อายุ 12 ปีขึ้นไป

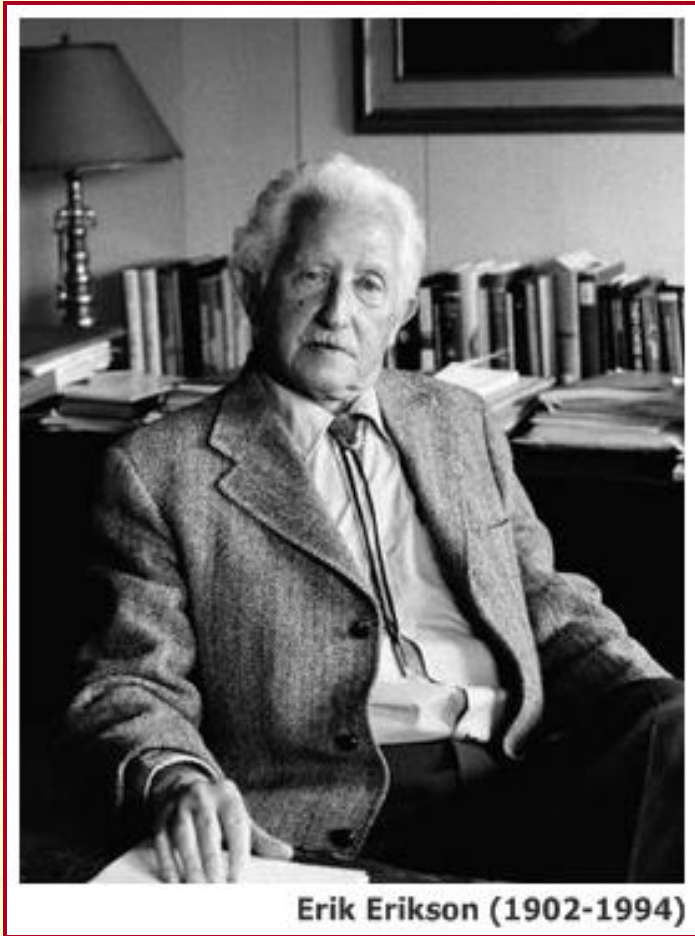
فروยด์ เชื่อว่าโครงสร้างบุคลิกภาพ

ของบุคคลมี 3 ประการ คือ

- Id
- ego
- superego

บุคลิกภาพที่พึงประสงค์ คือ การที่บุคคลสามารถใช้พลังอีโก้เป็นตัวควบคุมพลังอิด และซูเปอร์อีโก้ให้อยู่ในภาวะที่สมดุลได้

ทฤษฎี Psychosocial development

สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม
มีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของคน
ซึ่งในแต่ละขั้นของพัฒนาการนั้นจะมี
วิกฤติการณ์ทางสังคม (social
crisis) เกิดขึ้น การที่ไม่สามารถ
เอาชนะหรือผ่านวิกฤติการณ์ทาง
สังคมในขั้นหนึ่งๆ จะเป็นปัญหาใน
การเอาชนะวิกฤติการณ์ทางสังคมใน
ขั้นต่อมา ทำให้เกิดความบกพร่อง
ทางสังคม (social inadequacy)
และเป็นปัญหาทางจิตใจตามมา
ภายหลัง

ทฤษฎี Psychosocial development

ขั้นที่ 1 ระยะทารก (Infancy period)
อายุ 0-2 ปี : ชั้นไว้วางใจและไม่ไว้วางใจ
ผู้อื่น (Trust vs Mistrust)

ขั้นที่ 2 วัยเริ่มต้น (Toddler period) อายุ
2-3 ปี : ชั้นที่มีความเป็นอิสระกับความ
ละอายและสงสัย (Autonomy vs
Shame and doubt)

ขั้นที่ 3 ระยะก่อนไปโรงเรียน (Preschool
period) อายุ 3-6 ปี : ชั้นมีความคิดริเริ่ม
กับความรู้สึกผิด (Initiative vs Guilt)

ขั้นที่ 4 ระยะเข้าโรงเรียน (School
period) อายุ 6-12 ปี : ชั้นเอาการเอางาน
กับความมีปมด้อย (Industry vs
Inferiority)

ขั้นที่ 5 ระยะเวลาวัยรุ่น (Adolescent period)
อายุ 12-20 ปี : ชั้นการเข้าใจอัตลักษณ์ของ
ตนเองกับไม่เข้าใจตนเอง (Identity vs role
confusion)

ขั้นที่ 6 ระยะต้นของวัยผู้ใหญ่ (Early adult
period) อายุ 20-40 ปี : ชั้นความใกล้ชิดสนิท
สนมกับความรู้สึกเปล่าเปลี่ยว (Intimacy vs
Isolation)

ขั้นที่ 7 ระยะเวลาผู้ใหญ่ (Adult period) อายุ 40-
60 ปี : ชั้นการอนุเคราะห์แก่ผู้อื่นกับการพะว้า
พะวงแต่ตัวเอง (Generativity vs Self-
Absorption)

ขั้นที่ 8 ระยะเวลาสูงอายุ (Aging period) อายุ
ประมาณ 60 ปีขึ้นไป : ชั้นความมั่นคงทาง
จิตใจกับความสิ้นหวัง (Integrity vs Despair)

ทฤษฎี Cognitive Theories

ฌอง เพียเจต์ (Jean Piaget)

เป็นนักชีววิทยาชาวสวิสเซอร์แลนด์

เพียเจต์ เชื่อว่า องค์ประกอบสำคัญที่
เสริมพัฒนาการทางสติปัญญา มี 4
องค์ประกอบคือ

- วุฒิภาวะ (maturation)
- ประสบการณ์ (experience)
- การถ่ายทอดความรู้ทางสังคม
(social transmission)
- กระบวนการพัฒนาสมดุล
(equilibration)

ทฤษฎี Cognitive Theories

เพียเจต์ได้แบ่งขั้นพัฒนาการของ
เซวาร์นปีญญาออกเป็น 4 ขั้นคือ

1. ขั้นใช้ประสาทสัมผัสและกล้ามเนื้อ

(sensorimotor period) อายุ 0- 2 ปี

2. ขั้นเริ่มมีความคิดความเข้าใจ

(pre-operational period) อายุ 2-7 ปี

2.1 ขั้นกำหนดความคิดไว้ล่วงหน้า

(preconceptual thought) อายุ 2-4 ปี

2.2 ขั้นคิดเอาเอง (intuitive
thought) อายุ 4-7 ปี

3. ขั้นใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลเชิง
รูปธรรม (concrete operational
period) อายุ 7-11 ปี

4. ขั้นใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลเชิง
นามธรรม (formal operational
period) อายุ 11-15 ปี

*เพียเจต์เชื่อว่าพัฒนาการของ
เซวาร์นปีญญามนุษย์จะดำเนินไป
เป็นลำดับขั้น เปลี่ยนแปลงหรือ
ข้ามขั้นไม่ได้*

ทฤษฎี Moral Development

โคลเบอร์ก (Kolberg)
แบ่งจริยธรรมของบุคคลออกเป็น
3 ระดับ แต่ละระดับแบ่งออกเป็น
2 ขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์

(Preconventional Level)

ส่วนมากเด็กมีอายุ 4-10 ปี

ขั้นที่ 1 มุ่งไม่ให้ตนเองถูก
ลงโทษทางกาย

ขั้นที่ 2 ยินยอมทำเพื่อให้
ได้รางวัล หรือให้ได้รับสิ่งที่
พอใจ

ทฤษฎี Moral Development

2. ระดับตามกฎเกณฑ์

(Conventional Level) จะ

เกิดกับบุคคลอายุ 11-16 ปี

ขั้นที่ 3 เกณฑ์เด็คดี

ขั้นที่ 4 บุคคลรู้ถึงหน้าที่

การใช้ระเบียบ การกระทำ

ตามระเบียบของสังคม

3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์

(Postconventional Level)

อายุประมาณ 16 ปีขึ้นไป

ขั้นที่ 5 บุคคลจะทำตาม

คำมั่นสัญญาและการกระทำที่
ถูกต้อง

ขั้นที่ 6 ยินยอมทำตาม
เพื่อหลีกเลี่ยงการตีเตียน
ตนเอง

พัฒนาการของเด็กประถมศึกษา (6 ปี)

ด้านร่างกาย	อารมณ์-สังคม	สติปัญญา
<ul style="list-style-type: none"> - การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายคล่องแคล่วมาก - ฟันน้ำนมหลุด ฟันแท้ขึ้นมาแทน - เดินถอยหลังได้ ร่างกายสมดุลขึ้น กระโดดขาเดียว กระโดดขึ้นลง ปีนชั้นที่สูง ปีนต้นไม้ บางคนขี่จักรยาน 2 ล้อได้ - กระโดดข้ามเชือกเป็นจังหวะ - มือขว้างและรับบอลที่โยนมาได้ - ตัด ปะ ได้ดี วาดรูปได้ - จับดินสอโดยใช้นิ้ว 2 นิ้ว จับไม่ใช้มือกำ - ชอบเล่นผาดโผน ใช้ร่างกายได้คล่องแคล่ว - สามารถตีลังกา กระโดด ปีนป่าย เหวี่ยงแขน ห้อยโหน ไปตามราวเชือก - เริ่มใช้ของเล่นที่ไม่มีไม้ตี เช่น แบดมินตัน - โยนรับลูกบอลได้คล่องแคล่ว เล่นสร้างบ้าน จัดบ้านเรือน ชายของ ทำอาหาร ต่อรถ - ชอบดูโทรทัศน์ สนใจฟังวิทยุ ชอบฟังละคร - เคลื่อนไหวตามจังหวะเพลงด้วยความเข้าใจดีขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ถือตัวเองเป็นศูนย์กลาง - ชอบแสดงออก และเป็นนายเหนือคนอื่น - ไม่สบายใจเมื่อมีคนตี วิจารณ์ - มีความเครียด สับสน เกี่ยวกับโรงเรียน บ้าน เพราะต้องปรับตัวใหม่ ขาดความมั่นคงในการที่ต้องออกจากบ้านไปโรงเรียน หวนกลับไปสู่พฤติกรรมเดิม กลัว โกรธ กังวลใจ กลุ้มใจ อาย ริษยา อิจฉา รำเริง เด็กจึงต้องการความมั่นใจว่าเป็นที่รัก และการยอมรับจากผู้ใหญ่ - สร้างความเชื่อมั่นในตัวเองมากขึ้น - เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม สังคมที่ตนอยู่ - รู้บทบาทของตัวเองในครอบครัว - เริ่มห่างจากผู้ใหญ่ แต่ยังต้องการความช่วยเหลือและคำชมเชย - เด็กต้องการเป็นคนหนึ่งในกลุ่ม - ไม่ชอบเล่นคนเดียว สนใจให้ความร่วมมือในการเล่น การทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อต้องการเข้ากลุ่ม - มักทะเลาะกับเพื่อน แต่ก็ต้องการเพื่อนเล่น อาจรักเพื่อนบางคน 	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าใจความหมายของหน้า-หลัง และบน-ล่าง - คิดถึงแต่เรื่องปัจจุบัน คิดถึงแต่เรื่องตนเอง - สมาธิจดจ่อกับกิจกรรมค่อนข้างสั้น - สนใจทำกิจกรรมต่าง ๆ แต่ไม่สนใจความสำเร็จของกิจกรรมนั้น - กระตือรือร้นทำงานที่ตนเองสนใจ - พูดได้คล่อง สนใจคำใหม่ ๆ - ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการก้าวร้าว พูดสะแลง และใช้เป็นคำว่ากล่าว - สนใจเรื่องร่างกายมนุษย์ รูปร่าง เพศ เสื้อผ้า โรงเรียน ศาสนา - สามารถพูดซ้ำประโยคที่มีคำ 10-12 คำ - ด้านความคิด สติปัญญา เข้าใจถึง ปริมาณ ปริมาตร น้ำหนัก - วาดรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน วาดรูปคนได้ - เขียนตัวอักษรง่าย ๆ ได้ รู้ซ้ายขวา - สามารถอธิบายความหมายของคำ และบอกความแตกต่างของ 2 สิ่งได้

พัฒนาการของเด็กประถมศึกษา (7 ปี)

ด้านร่างกาย	อารมณ์-สังคม	สติปัญญา
<ul style="list-style-type: none"> - สายตาพัฒนาเต็มที่ อ่านหนังสือตัวพิมพ์ขนาดปกติได้ - การใช้มือเริ่มมั่นคง - ชอบดินสอที่มียางลบที่ด้าม - เขียนหนังสือเป็นแต่ตัวหนังสือครั้งแรกโต ต่อไปค่อย ๆ เล็กลงในปลายประโยค - ลอกแบบภาพได้โดยไม่สับสนกับภาพ - ชอบเดินทรงตัวบนรั้วมากกว่าจะเดินบนทางเดินธรรมดา - มีทักษะในการใช้เท้าเตะ 	<ul style="list-style-type: none"> - เริ่มยอมรับความคิดของผู้ใหญ่ที่ไม่ใช่พ่อแม่หรือคนในครอบครัวของตน - มีความต้องการที่จะรับคำชมเชยจากครูสูง - ค่อนข้างเงียบ ไม่ไว้วางใจ - ความสัมพันธ์ที่รุนแรงกับผู้อื่นลดน้อยลง ไม่ชอบความยุ่งยาก - รู้ว่าพฤติกรรมใดถูกหรือผิด รู้จักชอบหรือไม่ชอบ - ให้ความร่วมมือในครอบครัว และต้องการความเห็นชอบจากพ่อแม่ - เลิกกลัวสิ่งที่ไม่มีความอันตราย หรือปรากฏการณ์ธรรมชาติ และ กลัวสิ่งที่เกิดได้จริง เช่น ไม่มีเพื่อนเรียนไม่ดี อันตรายที่จะเกิดกับครอบครัว กังวลว่าคนอื่นจะไม่ชอบ - มีความสนใจนานขึ้น ชอบทำกิจกรรมซ้ำ ๆ - โกรธต่อคำสั่งของแม่เป็นบางครั้ง - ชอบเล่นตามลำพัง แม้จะอยู่ในกลุ่ม ชอบเล่นเกมที่ว่องไว แต่ก็ชอบเกมที่มีเวลานั่งพัก - การเล่นเกมแยกความสนใจระหว่างเพศเด็กหญิงกระโดดเชือก เด็กชายชอบล้อเลียน 	<ul style="list-style-type: none"> - อยากรู้อยากเห็น จำเหตุการณ์ที่ผ่านมาได้ - สนใจที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ที่ละอย่าง และจะพยายามทำให้สำเร็จ - ชอบฟังเรื่องเล่าต่างๆ - โน้มน้ำใจตั้งใจได้ง่าย - เข้าใจว่าทุกคนคิดเหมือนตัวเอง - ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับร่างกายทั้งตัว - เริ่มใช้การคิดหาเหตุผลขั้นต้นเกี่ยวกับขนาด ระยะ น้ำหนัก ปริมาตร จำนวน เวลา สามารถแยกแยะเข้าใจการทรงสภาพเดิมของปริมาตร รู้ว่าน้ำในแก้วใบใหญ่คงเท่าเดิม เมื่อเทลงในภาชนะอื่นๆ - สามารถเข้าใจ กฎ ระเบียบ คำสั่ง - สามารถจดจำระยะเวลา อดีตและปัจจุบันได้ - วาดรูปคนมีรายละเอียดมากขึ้น - เขียนตัวหนังสือได้ครบตามแบบ - บอกวันในสัปดาห์ - เปรียบเทียบขนาดใหญ่ เล็ก เท่ากัน - แก้ปัญหาได้ บวก ลบ เลขง่ายๆ

พัฒนาการของเด็กประถมศึกษา (8 ปี)

ด้านร่างกาย	อารมณ์-สังคม	สติปัญญา
<ul style="list-style-type: none"> - มือใหญ่โตขึ้น แขนยาวขึ้นเมื่อเทียบกับสัดส่วนของร่างกาย - การเคลื่อนไหวมีความนุ่มนวล เรียบร้อยกว่าเดิม - เล่นบอล เล่นเกมที่มีผู้นำ ผู้ตาม - ชอบเดินทางไกล - เด็กชายปรับปรุงทักษะในการชกต่อย ปล้ำ - เด็กหญิงกระโดดเชือก เล่นตั่งเต สเก็ต - ชอบเล่นละคร บทบาทสมมติ ประกอบคำพูด 	<ul style="list-style-type: none"> - สนใจเกี่ยวกับชีวิตของตนเองและผู้อื่น ที่อยู่รอบข้าง - ยอมรับตนเอง - ต้องการอิสรภาพ - เริ่มความเป็นผู้นำและผู้ตาม - ต้องการความสำเร็จหรือการได้รับเกียรติที่เป็นเครื่องหมายสัญลักษณ์ - ต้องการการสรรเสริญ การชื่นชมจากคนอื่น ๆ ในกลุ่ม - กลัวการต่อสู้ กลัวสอบตก กลัวคนอื่นเห็นว่าตัวเองทำผิด - ไม่ชอบอยู่ตามลำพัง ต้องการเพื่อน ชอบรวมกลุ่ม ยึดถือค่านิยมของกลุ่มอย่างจริงจัง - เลือกเพื่อนเพศเดียวกัน - มีความแตกต่างระหว่างบุคคลมาก - พฤติกรรมดีที่สุด เมื่ออยู่ต่อหน้าคนแปลกหน้าหรือเมื่ออยู่นอกบ้าน 	<ul style="list-style-type: none"> - อยากรู้อยากเห็น สนใจซักถามมากขึ้น - ชอบทำสิ่งใหม่ ๆ ที่ตนไม่เคยทำมาก่อน - สนใจทำงานให้สำเร็จ พิถีพิถัน รับฟังคำแนะนำในการทำงานมากขึ้น - เข้าใจคำชี้แจงง่าย ๆ - สนใจการวาดภาพ ดุภาพยนตร์ โทรทัศน์ การ์ตูน ฟังวิทยุ และชอบนิทาน - สนใจในการสะสมสิ่งของ - ค้นคว้า สำรวจ พัฒนา สร้าง ประดิษฐ์ เล่นและทำงานตามลำพังได้คล่อง ว่องไว แต่ยังคงต้องการให้มีบุคคลอื่นอยู่ด้วย - อ่านเรื่องเกี่ยวกับวีรบุรุษวิทยาศาสตร์ หนังสือตลก - วาดรูปสิ่งที่พบเห็นเป็นสัดส่วนและมีรายละเอียด - เขียนตัวหนังสือถูกต้อง เป็นระเบียบ - บอกเดือนได้ สะกดคำง่าย ๆ ได้ - ฟังเรื่องราวแล้วเข้าใจเนื้อหาและขั้นตอนได้ - เปรียบเทียบสิ่งที่เหมือนกัน และสามารถเข้าใจปริมาตร

พัฒนาการของเด็กประถมศึกษา (9 ปี)

ด้านร่างกาย	อารมณ์-สังคม	สติปัญญา
<ul style="list-style-type: none"> - ตาและมือประสานงานกัน - สามารถใช้มือทั้งสองข้างได้อย่างอิสระ - มีทักษะในการใช้กิจกรรมที่ใช้มือใกล้กับตา - สนเข็มได้ ทำการฝีมือได้ - ชอบแสดงทักษะทางกำลัง การเคลื่อนไหว - สนใจกีฬาที่มีการแข่งขัน 	<ul style="list-style-type: none"> - รู้จักใช้เหตุผลในการตัดสินใจ - ต้องการอิสรภาพเพิ่มขึ้น - เลียนแบบการกระทำต่าง ๆ ของคนอื่น - กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพล ต้องการความร่วมมือ - ชอบการแข่งขัน - แยกกันเล่น แยกกันอยู่ระหว่างเด็กชายกับเด็กหญิง - มีความอยากรู้อยากเห็น กระตือรือร้น มักหาหนังสืออ่าน หรือสอบถามจากผู้ใหญ่ - มีความกังวล เรื่องเรียน กลัวสอบตกกลัวไม่เข้าใจที่ครูสอน - มีความอิจฉาเพื่อนที่เก่งกว่า อิจฉาน้อง - ความคิด การกระทำยังคงขึ้น ๆ ลง ๆ ระหว่างความเป็นเด็ก และการย่างเข้าสู่วัยรุ่น 	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถตอบคำถามอย่างมีเหตุผล - มีความรู้ในด้านภาษา - ความรู้รอบตัวกว้างขึ้น - ชอบอ่านหนังสือที่กล่าวถึงข้อเท็จจริง - สนใจสะสมสิ่งของ - วิธีการพูดของเด็กจะเปลี่ยนแปลงไป มีการใช้ภาษาที่ซับซ้อนขึ้น - รู้จักถาม-ตอบอย่างมีเหตุผล - มีความรู้รอบตัว - วาดรูปทรงกระบอกมีความลึกได้ - เขียนเป็นประโยค - เริ่มอ่านในใจ - เริ่มคิดเลขในใจ บวกลบหลายชั้น และคูณชั้นเดียว

พัฒนาการของเด็กประถมศึกษา (10 ปี)

ด้านร่างกาย	อารมณ์-สังคม	สติปัญญา
<ul style="list-style-type: none"> - เริ่มย่างเข้าสู่ช่วงก่อนวัยรุ่น เด็กหญิงจะแตกเนื้อสาวก่อนเด็กชาย - สุขภาพ อ่อนโยน มีกรียาดีต่อผู้ใหญ่ - การเคลื่อนไหว และการใช้กล้ามเนื้อเล็กขั้นพื้นฐานสมบูรณ์ - มีความแตกต่างระหว่างเพศเห็นได้ชัด - เด็กหญิงมีวุฒิภาวะและมีสติปัญญา มากกว่าเด็กชาย 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้คุณค่ากับเรื่อง ความยุติธรรม ความจงรักภักดี และการรับผิดชอบ - พุดความจริงและยอมรับการตำหนิเมื่อได้ทำสิ่งที่ไม่เหมาะสม - มีพลังในการทำงานที่สร้างสรรค์ ทำทหาย และงานที่ใหม่ๆ ไม่จำเจ - กล้าที่จะเผชิญหน้ากับความล้มเหลว ถ้าหากว่าเขาไม่ประสบความสำเร็จมาแล้ว - ต้องการได้รับความรู้สึกว่าตนเป็นที่ชื่นชอบและเป็นที่ไว้วางใจ - ความสนใจกว้าง เริ่มคิดเกี่ยวกับปัญหา และความลำเอียงในสังคม - ปรับตัวกับกิจวัตรประจำวัน ข้อบังคับและทนต่อความขัดแย้งได้ดีขึ้น - เด็กหญิงร่วมทำกิจกรรมกับเด็กชายได้ดี - ความสำเร็จของกลุ่มมีความสำคัญยิ่งกว่าความคิด - มีความปรารถนาเป็นของตนเอง - ต้องการเป็นอิสระ 	<ul style="list-style-type: none"> - การเรียน การหาเหตุผล ความคิดและการแก้ปัญหาดีขึ้น - สามารถตัดสินใจด้วยตนเอง และมีการไตร่ตรองก่อนตัดสินใจ - มีความคิดริเริ่ม เด็กชายชอบเรียนดาราศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เด็กหญิงจะสนใจเกี่ยวกับการเรือน - การสร้างมโนภาพเกี่ยวกับเวลา แม่นยำและกว้างขวางขึ้น ทำให้สามารถศึกษาประวัติศาสตร์สำคัญ วัน เดือน ปี ได้ - สามารถเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว - ชอบความสนุก การเล่นเกม เช่น การถอดรหัส เกมปริศนา อะไรเอ่ย - ความสามารถพิเศษเฉพาะบุคคลเห็นในวัยนี้ - เขียนได้เร็วและนานขึ้น - เขียนจดหมายสั้น ๆ - คิดเศษส่วนง่าย ๆ ได้ - มีคำถามซึ่งต้องการคำตอบที่ชัดเจน - ชอบนิยายลึกลับ เรื่องวิทยาศาสตร์ที่ประดิษฐ์ขึ้น

พัฒนาการของเด็กประถมศึกษา (11-12 ปี)

ด้านร่างกาย	อารมณ์-สังคม	สติปัญญา
<ul style="list-style-type: none"> - เริ่มเอาใจใส่การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย - ฟันแท้มีประมาณ 24-26 ซี่ - มีพลังงาน และคล่องแคล่วว่องไว - ควบคุมการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อดี ทักษะในการทำสิ่งต่าง ๆ เทียบเท่าผู้ใหญ่ - เด็กหญิงมักสูงกว่าเด็กชาย แต่มีความแข็งแรงทนทานร่างกายน้อยกว่า - เด็กชายไม่ค่อยใกล้ชิดพ่อ เด็กหญิงพยายามใกล้ชิดพ่อ 	<ul style="list-style-type: none"> - สนใจกีฬาที่เล่นเป็นทีม กิจกรรมกลางแจ้ง - บางคนจะเริ่มแสดงความสนใจในเพศตรงข้าม - มีลักษณะเป็นคนที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย ๆ อาจกลายเป็นคนเจ้าอารมณ์ และชอบการวิพากษ์วิจารณ์ - ความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อนมีความสำคัญมากกว่าความคิดเห็นของผู้ใหญ่ - ต้องการให้ผู้อื่นเข้าใจและยอมรับในการเปลี่ยนแปลงของตนด้วย - เด็กไม่แน่ใจการเป็นตัวของตัวเอง และยังต้องพึ่งผู้อื่น - เมื่อมีความซอซอคับใจ มักจะถอยหนีมากกว่าที่จะแสดงความโกรธออกมา - ต่อต้านมาตรฐานของพ่อแม่ ในกิจวัตรประจำวัน - เมื่อเครียดจะระบายออกด้วยการกระแทกเท้ากับพื้น ใช้นิ้วเคาะ - มีอิสระในการเลือกเพื่อนที่มีความสนใจคล้ายกัน - มีภาษาลับใช้ในกลุ่มเพื่อนสนิท - เห็นอกเห็นใจ เข้าใจเด็ก ดูแลน้องได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาทางศีลธรรม - เข้าใจแง่คิดทัศนคติของคนอื่น - สามารถรวมเอาเหตุผล ความสงสาร ความเห็นใจเข้าด้วยกัน - เข้าใจเหตุผลของความถูกผิด - สามารถใช้เหตุผล ตัดสินปัญหาแยกแยะข้อมูลชนิดต่าง ๆ ได้

พัฒนาการทางภาษา ระดับชั้น ป.1-2

การอ่าน

รู้จักอ่านออกเสียง และสะกดคำ วลี ประโยคได้ ถูกต้อง รู้จักเครื่องหมายวรรคตอน รู้จักความหมายของคำเมื่อนำไปใช้ในรูปวลีและประโยค สามารถอ่านในใจและอ่านออกเสียงคำพื้นฐานที่เด็กวัยนี้ควรทราบได้ถูกต้องเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่าน

การเขียน

สามารถคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด อ่านง่าย เป็นระเบียบ สะอาด สามารถเขียนตามคำบอก และสะกดคำได้ถูกต้อง รวมทั้งแต่งความแสดงความรู้ ความคิดเป็นตัวหนังสือให้ผู้อื่นรู้ได้

การฟัง

สามารถแยกเสียง พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ คำ วรรคตอน เป็นต้น มีมารยาทในการฟัง สามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง ปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำได้ มีสมาธิและเข้าใจในการฟังคำอธิบายต่าง ๆ รวมทั้งฟังเรื่องราวหรือนิทานได้

การพูด

สามารถพูดเป็นกลุ่มคำ เป็นประโยคเป็นเรื่องและตอบคำถามเป็น มีมารยาทในการพูด เล่าประสบการณ์และพูดจากจินตนาการได้ พูดเกี่ยวกับบทบาทสมมติ เรื่องสมมติ พูดคำคล้องจองได้

พัฒนาการทางภาษา ระดับชั้น ป.3-4

การอ่าน

อ่านได้ชัดเจนถูกต้องตาม
จังหวะลีลา คล่องแคล่วและ
รวดเร็ว อ่านแล้วจับ
ใจความได้ดี สามารถอ่าน
ทำนองเสนาะได้ อ่านแล้ว
ตอบคำถาม วิเคราะห์เรื่องทำ
รายงานและเขียนบันทึกสรุป
ได้

การเขียน

เขียนได้ถูกต้องตามรูปแบบ
เน้นการเขียนตัวบรรจงครึ่ง
บรรทัด เขียนประโยคที่มี
ส่วนขยายได้ เรียงประโยค
ได้เรื่องราว ค้นคว้าทำ
รายงานได้ บันทึกหัว
ข้อความรู้ที่เรียนได้ และยัง
เน้นการเขียนแบบ
สร้างสรรค์ รวมทั้งการ
แสดงความคิดอย่างเสรี
ด้วย

การฟัง

จับใจความสำคัญและถ่ายทอดได้
สามารถชี้แจงเหตุผลประกอบ ตอบ
คำถาม และแสดงความคิดเห็นได้
รู้จักใช้ความคิด แยกข้อเท็จจริงออก
จากกันได้อธิบายความหมายของผู้
พูดได้ และมีมารยาทในการฟัง

การพูด

รู้จักพูดด้วยน้ำเสียงถ้อยคำสุภาพ
เหมาะสมกับสถานการณ์ มีมารยาท
มีบุคลิกภาพที่ดีในการพูด สามารถ
ดำเนินการสนทนาต่างๆ ได้
ใช้เหตุผลในการรับฟัง แสดงความ
คิดเห็น ตลอดจนเล่าเรื่องประเภท
ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและ
คล่องแคล่ว

พัฒนาการทางภาษา ระดับชั้น ป.5-6

การอ่าน

อ่านได้ชัดเจน ถูกต้องรวดเร็วและคล่องแคล่ว จับใจความ และรู้รสไพเราะของข้อความที่อ่าน รวมทั้งอ่านทำนองเสนาะได้ มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักแหล่งวิทยาการเพื่อค้นหาความรู้ สามารถเลือกหนังสืออ่านที่เหมาะสม ใช้วิจารณ์ญาณในการวิเคราะห์เรื่องที่อ่านได้ นำเรื่องจากการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเขียน

เขียนสะกดคำได้ถูกต้องรวดเร็ว อ่านง่าย มีระเบียบ เน้นการเขียนตัวหวัดแกมบรรจง เขียนแสดงความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น และสื่อความในรูปแบบต่าง ๆ เช่น คำขวัญ คำโฆษณา จดหมาย การบันทึกรายงานจากการอ่าน การค้นคว้า เรียงความย่อความ เขียนเชิงสร้างสรรค์ทั้งในรูปร้อยแก้ว และร้อยกรอง ชอบรวบรวมจดบันทึกเพื่อเตือนความจำและเป็นหลักฐานในการค้นคว้าภายหลัง

การฟัง

เก็บใจความสำคัญแล้วเล่าเรื่องที่ฟังได้ถูกต้อง แสดงความคิดเห็น สนับสนุนหรือขัดแย้งอย่างถูกกาลเทศะและสุภาพ มีมารยาทในการฟัง ตลอดจนสามารถฟังเรื่องที่มีประโยชน์และนำสิ่งที่ฟังไปใช้ประโยชน์ได้

การพูด

พูดด้วยน้ำเสียงและถ้อยคำที่สุภาพ ชัดเจน เหมาะสมกับสถานการณ์และบุคคล มีมารยาทและรู้ระเบียบในการพูด พูดแสดงความคิดและให้เหตุผลได้ เล่าเรื่องต่าง ๆ และร่วมกิจกรรมการพูดได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่ว มีความมั่นใจในตนเองและสนุกสนาน

จิตวิทยาการเรียนรู้

พฤติกรรมของบุคคลที่เกิดจากการเรียนรู้จะต้องมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปจะต้องเปลี่ยนไปอย่างค่อนข้างถาวร
2. พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจะต้องเกิดจากการฝึกฝน หรือเคยมีประสบการณ์นั้นๆ มาก่อน
3. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวจะมีการเพิ่มพูนในด้านความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและความสามารถทางทักษะทั้งปริมาณและคุณภาพ

จิตวิทยาการเรียนรู้

การเรียนรู้มีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการ การเกิดการเรียนรู้ของบุคคลจะมีกระบวนการของการเรียนรู้จากการไม่รู้ไปสู่การเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ
 - 1.1 มีสิ่งเร้ามากระตุ้นบุคคล
 - 1.2 บุคคลสัมผัสสิ่งเร้าด้วยประสาททั้ง 5
 - 1.3 บุคคลแปลความหมายหรือรับรู้สิ่งเร้า
 - 1.4 บุคคลมีปฏิกิริยาตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งต่อสิ่งเร้าตามที่รับรู้
 - 1.5 บุคคลประเมินผลที่เกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า

จิตวิทยาการเรียนรู้

การเรียนรู้มีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

2. การเรียนรู้ไม่ใช่วุฒิภาวะแต่การเรียนรู้อาศัยวุฒิภาวะ

3. การเรียนรู้เกิดได้ง่าย ถ้าสิ่งที่เรียนเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน

4. การเรียนรู้แตกต่างกันตามตัวบุคคลและวิธีการในการเรียน

ทฤษฎีการเรียนรู้ (Theory of Learning)

แบ่งกลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behavioral Theories)
2. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยม หรือกลุ่มปัญญานิยม (Cognitive Theories)
3. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม หรือกลุ่มการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)
4. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มผสมผสาน (Eclecticism) หรือ กลุ่มสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเอง (Constructivism)

ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behavioral Theories)

การกระทำต่าง ๆ เกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอก พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า (stimulus-response) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง กลุ่มพฤติกรรมนิยมให้ความสำคัญกับ “พฤติกรรม” มาก เพราะพฤติกรรมเป็นสิ่งที่สังเกตเห็นได้ สามารถวัดและทดสอบได้

ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behavioral Theories)

ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike's Connectionism Theory)

เอ็ดเวิร์ด ลี ธอร์นไดค์ (Edward Lee Thorndike) เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน จากการทดลองของธอร์นไดค์ สามารถสรุปเป็นกฎการเรียนรู้ได้ ดังนี้

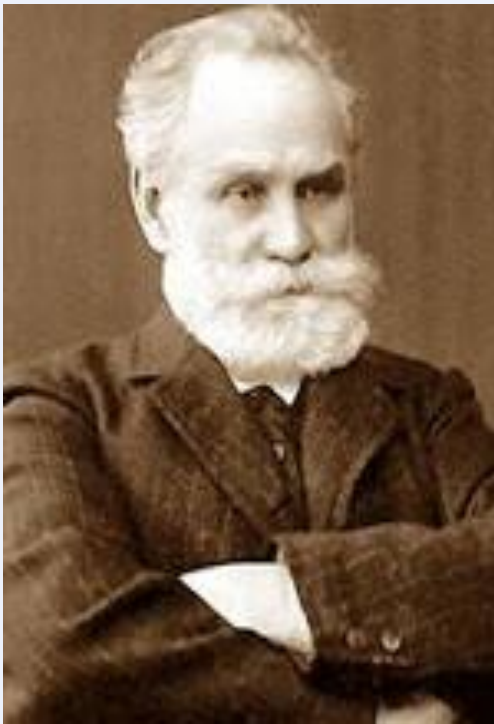
1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness)
2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise)
3. กฎแห่งการใช้ (Law of Use and Disuse)
4. กฎแห่งผลที่พึงพอใจ (Law of Effect)

การเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus - S) กับการตอบสนอง (Response - R)

ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behavioral Theories)

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classic Conditioning Theory)

พาฟลอฟ (Ivan Petrovich Pavlov)

เป็นนักวิทยาศาสตร์ชาวรัสเซีย

สิ่งเร้าที่วางเงื่อนไข + สิ่งเร้าที่ไม่ได้วางเงื่อนไข
= การเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behavioral Theories)

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขของวัตสัน

จอห์น บี วัตสัน (John B. Watson)

เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน

“บิดาของจิตวิทยาพฤติกรรมนิยม”

ทฤษฎีการเรียนรู้ของวัตสัน สรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมเป็นสิ่งที่สามารถควบคุมให้เกิดขึ้นได้ โดยการควบคุมสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขให้สัมพันธ์กับสิ่งเร้าตามธรรมชาติ และการเรียนรู้จะคงทนถาวรหากมีการให้สิ่งเร้าที่สัมพันธ์กันนั้นควบคู่กันไปอย่างสม่ำเสมอ
2. เมื่อสามารถทำให้เกิดพฤติกรรมใด ๆ ได้ ก็สามารถลดพฤติกรรมนั้นให้หายไปได้

ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behavioral Theories)

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขของวัตสัน

การประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

1. ผู้สอนจำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพทางอารมณ์ผู้เรียนว่าเหมาะสมที่จะสอนเนื้อหาอะไร เพราะแต่ละคนแตกต่างกัน
2. การวางเงื่อนไข เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางด้านอารมณ์ด้วย โดยปกติผู้สอนสามารถทำให้ผู้เรียนรู้สึกชอบหรือไม่ชอบเนื้อหาที่เรียนหรือสิ่งแวดล้อมในการเรียน
3. การลบพฤติกรรมที่วางเงื่อนไข ผู้เรียนที่ถูกวางเงื่อนไขให้กลัวผู้สอน เราอาจช่วยได้โดยป้องกันไม่ให้ผู้สอนทำโทษเขา
4. การสรุปความเหมือนและการแยกความแตกต่าง เช่น การอ่านและการสะกดคำ ผู้เรียนที่สามารถสะกดคำว่า “ เรา ” ได้เขาก็ควรจะเรียนคำทุกคำที่ออกเสียง -า ได้ เช่นคำว่า เบา เหา เขา เต่า เต่า เป็นต้น
5. ผู้สอนควรทำความเข้าใจพฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกถึงอารมณ์ ความรู้สึกทั้งด้านดีและไม่ดี รวมทั้งเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น วิชาที่เรียน กิจกรรม หรือครูผู้สอน เพราะเขาอาจได้รับการวางเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ก็เป็นได้
6. ผู้สอนสามารถป้องกันความรู้สึกล้มเหลว ผิดหวัง และวิตกกังวลของผู้เรียนได้โดยการส่งเสริมให้กำลังใจในการเรียนและการทำกิจกรรม ไม่คาดหวังผลการเรียนจากผู้เรียน และหลีกเลี่ยงการใช้อารมณ์หรือลงโทษผู้เรียนอย่างรุนแรงจนเกิดการวางเงื่อนไขขึ้น กรณีที่ผู้เรียนเกิดความเครียด และวิตกกังวลมาก ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ผ่อนคลายความรู้สึกได้บ้างตามขอบเขตที่เหมาะสม

ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behavioral Theories)

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขต่อเนื่องของกัทธรี

กัทธรี (Guthrie) ได้อธิบายว่าการกระทำครั้งสุดท้ายที่ประสบความสำเร็จจะเป็นแบบแผนยึดไว้สำหรับการแก้ปัญหาครั้งต่อไป และการเรียนรู้เมื่อเกิดขึ้นแล้วแม้เพียงครั้งเดียวก็นับได้ว่าเรียนรู้แล้วไม่จำเป็นต้องทำซ้ำอีก กฎการเรียนรู้ของกัทธรี สรุปได้ดังนี้

1. กฎแห่งความต่อเนื่อง (Law of Contiguity)
2. การเรียนรู้เกิดขึ้นขึ้นได้แม้เพียงครั้งเดียว (One trial learning)
3. กฎของการกระทำครั้งสุดท้าย (Law of Recency)
4. หลักการจูงใจ (Motivation) การเรียนรู้เกิดจากการจูงใจมากกว่าการเสริมแรง

ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behavioral Theories)

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขต่อเนื่องของกัทธรี

การประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา/การสอน

1. ขณะสอนครูควรสังเกตการกระทำหรือการเคลื่อนไหวของนักเรียนว่ากำลังเกี่ยวข้องกับสิ่งเร้าใด ถ้าครูให้สิ่งเร้าที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวนั้นน้อยกว่าก็จะไม่สามารถเปลี่ยนการกระทำของเด็กได้
2. ในการสอนควรวิเคราะห์งานออกเป็นส่วนย่อยๆ และสอนหน่วยย่อยเหล่านั้นให้เด็กสามารถตอบสนองอย่างถูกต้องจริงๆ หรือได้รับการเรียนรู้ที่ถูกต้องในทุกๆ หน่วย
3. ในการจับบทเรียน ไม่ควรปล่อยให้เด็กได้รับคำตอบผิดๆ หรือแสดงอาการตอบสนองผิดๆ เพราะเขาจะเก็บการกระทำครั้งสุดท้ายไว้ในความทรงจำ และใช้เป็นแบบแผนในการทำจนเป็นนิสัย
4. การสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นสิ่งสำคัญช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ในการสอนจึงควรมีการจูงใจผู้เรียน

ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behavioral Theories)

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบโอเพอร์เรนต์ ของสกินเนอร์

สกินเนอร์ (Skinner) ได้ทำการทดลอง และสามารถสรุปเป็นกฎการเรียนรู้ได้ดังนี้

1. การกระทำใดๆ ถ้าได้รับการเสริมแรง จะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก ส่วนการกระทำที่ไม่มีการเสริมแรง แนวโน้มที่ความถี่ของการกระทำนั้นจะลดลงและหายไปในที่สุด
2. การเสริมแรงที่แปรเปลี่ยนทำให้การตอบสนองคงทนกว่าการเสริมแรงที่ตายตัว
3. การลงโทษทำให้เรียนรู้ได้เร็วและลืมเร็ว
4. การให้แรงเสริมหรือให้รางวัลเมื่ออินทรีย์กระทำพฤติกรรมที่ต้องการ สามารถช่วยปรับหรือปลูกฝังนิสัยที่ต้องการได้

ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behavioral Theories)

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบโอเพอร์เรนต์ ของสกินเนอร์

การประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา/การสอน

1. ในการสอน การให้การเสริมแรงหลังการตอบสนองที่เหมาะสมของเด็กจะช่วยเพิ่มอัตราการตอบสนองที่เหมาะสมนั้น
2. การเว้นระยะการเสริมแรงอย่างไม่เป็นระบบ หรือเปลี่ยนรูปแบบการเสริมแรงจะช่วยให้การตอบสนองของผู้เรียนนั้นคงทนถาวร
3. การลงโทษที่รุนแรงเกินไปมีผลเสียมาก ผู้เรียนอาจไม่ได้เรียนรู้หรือจำสิ่งที่เรียนได้เลย ควรใช้วิธี การงดการเสริมแรง เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
4. หากต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือปลูกฝังนิสัยให้แก่ผู้เรียน การแยกแยะขั้นตอนของปฏิบัติการตอบสนองออกเป็นลำดับขั้น โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน

ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มพุทธินิยม หรือ กลุ่มปัญญานิยม (Cognitive Theories)

ทฤษฎีสนาม (Field Theory)

นักจิตวิทยาคนสำคัญคือ เคิร์ท เลวิน แนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของทฤษฎีนี้ คือ การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีแรงจูงใจหรือแรงขับที่จะกระทำไปสู่จุดหมายปลายทางที่ตนต้องการ หลักการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้เน้นการเข้าไปอยู่ใน “โลก” ของ ผู้เรียน การสร้างแรงจูงใจหรือแรงขับโดยการจัดสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและจิตวิทยาให้ดึงดูดความสนใจและสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็นในการช่วยให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มพุทธินิยม หรือ กลุ่มปัญญานิยม (Cognitive Theories)

ทฤษฎีเครื่องหมาย (Sign Theory) ของทอลแมน (Tolman)

ทอลแมน กล่าวว่า “การเรียนรู้เกิดจากการใช้เครื่องหมายเป็นตัวชี้ทางให้แสดงพฤติกรรมไปสู่จุดหมายปลายทาง” หลักการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้เน้นการสร้างแรงขับและหรือแรงจูงใจให้ ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายใดๆ โดยใช้เครื่องหมายสัญลักษณ์หรือสิ่งอื่นๆ ที่เป็นเครื่องชี้ทางควบคู่ไปด้วย เช่น การคาดหมายรางวัล

ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มพุทธินิยม หรือ กลุ่มปัญญานิยม (Cognitive Theories)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Intellectual Development Theory)

นักจิตวิทยาคนสำคัญคือ เพียเจต์ (Piaget) และบรุนเนอร์(Bruner)

เพียเจต์ ได้ศึกษาว่า การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปตามพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งจะมีพัฒนาการไปตามวัยต่าง ๆ เป็นลำดับขั้น พัฒนาการเป็นสิ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ควรที่จะเร่งเด็กให้ข้ามจากพัฒนาการขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่งเพราะจะทำให้เกิดผลเสียแก่เด็ก แต่การจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในช่วงที่เด็กกำลังจะพัฒนาไปสู่ขั้นที่สูงกว่า สามารถช่วยให้เด็กพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม *เพียเจต์เน้นความสำคัญของการเข้าใจธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก มากกว่าการกระตุ้นเด็กให้มีพัฒนาการเร็วขึ้น*

พัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลเป็นไปตามวัยต่างๆเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส อายุ 0 - 2 ปี
- ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด ช่วงอายุ 2 - 7 ปี
- ขั้นการคิดแบบรูปธรรม ช่วงอายุ 7 - 11 ปี

ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มพุทธินิยม หรือ กลุ่มปัญญานิยม (Cognitive Theories)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Intellectual Development Theory)

นักจิตวิทยาคนสำคัญคือ เพียเจต์ (Piaget) และบรุนเนอร์(Bruner)

บรุนเนอร์ เป็น นักจิตวิทยาที่สนใจและศึกษาเรื่องของพัฒนาการทางสติปัญญาต่อเนื่องจากเพียเจต์ บรุนเนอร์เชื่อว่ามนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจและการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการค้นพบด้วยตนเอง และครูสามารถช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมได้ โดยไม่ต้องรอเวลา ซึ่งสามารถที่จะสอนได้ในทุกช่วงของอายุ

ขั้นตอนพัฒนาการทางปัญญาของบรุนเนอร์ มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่1 Enactive representation (แรกเกิด - 2 ขวบ) ขั้นนี้จะเป็นการแสดงออกด้วยการกระทำ

ขั้นที่ 2 Iconic representation ขั้นนี้เป็นขั้นพัฒนาการทางความคิด เกิดจากการมองเห็น และการใช้ประสาทสัมผัส แล้วถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นด้วยการมีภาพในใจ มโนภาพ (Imagery)

ขั้นที่3 Symbolic representation ขั้นนี้เป็นขั้นพัฒนาการทางความคิดที่ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดประสบการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆโดยใช้สัญลักษณ์ หรือ ภาษา

ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มพุทธินิยม หรือ กลุ่มปัญญานิยม (Cognitive Theories)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Intellectual Development Theory)

บรูเนอร์เชื่อว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมซึ่งนำไปสู่การค้นพบและการแก้ปัญหา เรียกว่า **การเรียนรู้โดยการค้นพบ (Discovery approach)** ผู้เรียนจะประมวลข้อมูลข่าวสารจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และจะรับรู้สิ่งที่ตนเองเลือก หรือสิ่งที่ใส่ใจ การเรียนรู้แบบนี้จะช่วยให้เกิดการค้นพบเนื่องจากผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งจะเป็แรงผลักดันที่ทำให้สำรวจสิ่งแวดล้อม และทำให้เกิดการเรียนรู้โดยการค้นพบ โดยมีแนวคิดดังนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง
2. ผู้เรียนแต่ละคนมีประสบการณ์พื้นฐานความรู้ที่แตกต่างกัน การเรียนรู้เกิดจากการที่ผู้เรียนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบใหม่กับความรู้เดิมแล้วนำมาสร้างเป็นความหมายใหม่
3. พัฒนาการทางเขาว์ปัญญาจะเห็นได้ชัดโดยที่ผู้เรียนสามารถรับสิ่งเร้าที่ให้เลือกได้หลายอย่างพร้อมๆ กัน

ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มพุทธินิยม หรือ กลุ่มปัญญานิยม (Cognitive Theories)

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (A Theory of Meaningful Verbal

Learning) ของออสเชเบล (Ausubel)

ออสเชเบล เชื่อว่าการเรียนรู้จะมีความหมายแก่ผู้เรียน หากการเรียนรู้นั้นสามารถเชื่อมโยงกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่รู้มาก่อน หลักการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้ คือ มีการนำเสนอความคิดรวบยอดหรือกรอบมโนทัศน์ หรือกรอบแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแก่ผู้เรียนก่อนการสอนเนื้อหาสาระนั้นๆ จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนเนื้อหาสาระนั้นอย่างมีความหมาย

ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มมนุษยนิยม หรือ กลุ่มการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ของมาสโลว์ (Maslow) มีทฤษฎีการเรียนรู้
ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนมีความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติเป็นลำดับขั้น คือ physical need, safety need , love need , self-actualization
2. มนุษย์มีความต้องการที่จะรู้จักตนเองและพัฒนาตนเอง

ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มมนุษยนิยม หรือ กลุ่มการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ของโรเจอร์ส (Rogers) มีทฤษฎีการเรียนรู้ ดังนี้
มนุษย์จะสามารถพัฒนาตนเองได้ดีหากอยู่ในสภาพการณ์ที่ผ่อนคลายและเป็นอิสระ การจัดบรรยากาศการเรียนที่ผ่อนคลายและเอื้อต่อการเรียนรู้ (supportive atmosphere) และเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (student-centered teaching) โดยครูใช้วิธีการสอนแบบชี้แนะ (non-directive) และทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน (facilitator) และการเรียนรู้จะเน้นกระบวนการ (process learning) เป็นสำคัญ

ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มมนุษยนิยม หรือ กลุ่มการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของคอมส์ (Combs)
มีแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ ดังนี้

ความรู้สึกละอายของผู้เรียนมีความสำคัญต่อการเรียนรู้มาก
เพราะความรู้สึกละอายและเจตคติของผู้เรียนมีอิทธิพลต่อ
กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มมนุษยนิยม หรือ กลุ่มการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของโนลส์ (Knowles) มีแนวคิดดังนี้

1. ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้มากหากมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. การเรียนรู้ของมนุษย์เป็นกระบวนการภายใน อยู่ในความควบคุมของผู้เรียนแต่ละคน ผู้เรียนจะนำประสบการณ์ ความรู้ ทักษะและค่านิยมต่างๆเข้ามาสู่การเรียนรู้ของตน
3. มนุษย์จะเรียนรู้ได้ดีหากมีอิสระที่จะเรียนในสิ่งที่ตนต้องการและด้วยวิธีการที่ตนพอใจ
4. มนุษย์ทุกคนมีลักษณะเฉพาะตน ความเป็นเอกลักษณ์เป็นสิ่งที่มีคุณค่า มนุษย์ควรได้รับการส่งเสริมในการพัฒนาความเป็นเอกลักษณ์ของตน
5. มนุษย์เป็นผู้มีความสามารถและเสรีภาพที่จะตัดสินใจ และเลือกกระทำการต่างๆตามที่ตนพอใจ และรับผิดชอบในผลของการกระทำนั้น

ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มมนุษยนิยม หรือ กลุ่มการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของแฟร์ (Faire) มีแนวคิด ดังนี้

เปาโล แฟร์ (Faire) กล่าวว่า ผู้เรียนต้องถูกปลดปล่อยจากการกดขี่ของครูที่สอนแบบเก่า ผู้เรียนมีศักยภาพและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนีล (Neil) มีแนวคิด ดังนี้

นีล (Neil) กล่าวว่า มนุษย์เป็นผู้มีศักดิ์ศรี มีความดีโดยธรรมชาติหากมนุษย์อยู่ในสภาพแวดล้อมที่อบอุ่น บริบูรณ์ไปด้วยความรัก มีอิสรภาพและเสรีภาพมนุษย์จะพัฒนาไปในทางที่ดีต่อตนเองและสังคม

ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มมนุษยนิยม หรือ กลุ่มการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Learning Theory) ของ Albert Bandura

Albert Bandura นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน เป็นผู้พัฒนาทฤษฎีนี้ขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าของตนเอง ทฤษฎีปัญญาสังคมเน้นหลักการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) เกิดจากการที่บุคคลสังเกตการกระทำของผู้อื่นแล้วพยายามเลียนแบบพฤติกรรมนั้น ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมทางสังคม เราสามารถพบได้ในชีวิตประจำวัน เช่น การออกเสียง การขับรถยนต์ การเล่นกีฬา ประเภทต่างๆ เป็นต้น

ทฤษฎีการเรียนรู้

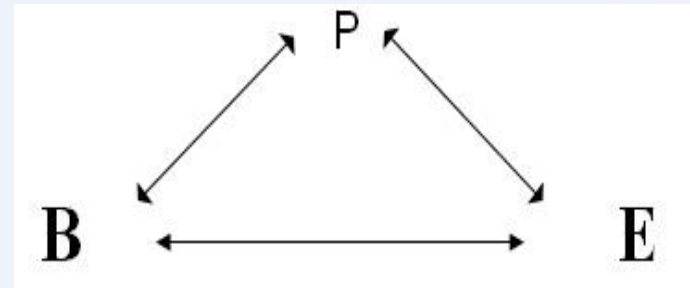
กลุ่มมนุษยนิยม หรือ กลุ่มการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Learning Theory) ของ Albert Bandura

ขั้นตอนของการเรียนรู้โดยการสังเกต

1. ขั้นให้ความสนใจ (Attention Phase)
2. ขั้นจำ (Retention Phase)
3. ขั้นปฏิบัติ (Reproduction Phase)
4. ขั้นจูงใจ (Motivation Phase)

การเรียนรู้เป็นความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ 3 ประการ ระหว่างตัวบุคคล (Person) สิ่งแวดล้อม (Environment) และพฤติกรรม (Behavior) ซึ่งมีอิทธิพลต่อกันและกัน

ทฤษฎีการเรียนรู้ กลุ่มผสมผสาน (Eclecticism)

หรือ กลุ่มสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเอง (Constructivism)

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มผสมผสานของกาเย่ (Gagne's eclecticism)

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของทฤษฎีนี้ คือ การจัดการเรียนรู้ควร
ทำอย่างเป็นระบบ ซึ่งเริ่มจากง่ายไปหายาก

องค์ประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ จากแนวคิดของ กาเย่ (Gagne)

1. ผู้เรียน (Learner) มีระบบสัมผัสและ ระบบประสาทในการรับรู้
2. สิ่งเร้า (Stimulus) คือ สถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเกิด
การเรียนรู้
3. การตอบสนอง (Response) คือ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ กลุ่มผสมผสาน (Eclecticism)

หรือ กลุ่มสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเอง (Constructivism)

หลักการสอน 9 ประการของกาเย่

1. เร่งเร้าความสนใจ (Gain Attention)
2. บอกวัตถุประสงค์ (Specify Objective)
3. ทบทวนความรู้เดิม (Activate Prior Knowledge)
4. นำเสนอเนื้อหาใหม่ (Present New Information)
5. ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ (Guide Learning)
6. กระตุ้นการตอบสนองบทเรียน (Elicit Response)
7. ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Provide Feedback)
8. ทดสอบความรู้ใหม่ (Assess Performance)
9. สรุปและนำไปใช้ (Review and Transfer)